

Niniejszy raport został zatwierdzony Uchwałą Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. z dnia 18 maja 2009 r.

Informacje

w zakresie adekwatności kapitałowej

Banku Handlowego w Warszawie S.A.

według stanu na 31 grudnia 2008

WSTĘP.....	3
-------------------	----------

CELE I ZASADY POLITYKI ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	5
---	----------

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ.....	7
--	----------

1. INFORMACJE Z ZAKRESU STOSOWANIA NORM OSTROŻNOŚCIOWYCH	7
2. INFORMACJE DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH	9
3. INFORMACJE Z ZAKRESU PRZESTRZEGANIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 128 USTAWY - PRAWO BANKOWE	11
4. INFORMACJE Z ZAKRESU RYZYKA KREDYTOWEGO I RYZYKA ROZMYCIA.....	14
5. INFORMACJE Z ZAKRESU RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA	19
6. INFORMACJE Z ZAKRESU STOSOWANIA METODY STANDARDOWEJ DO WYLICZANIA KWOTY EKSPozyCJI WAŻONYCH RYZYKIEM (DLA KAŻDEJ Z KLAS EKSPozyCJI)	21
7. INFORMACJE Z ZAKRESU OBLICZANIA KWOTY EKSPozyCJI WAŻONYCH RYZYKIEM METODĄ WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW.....	24
8. INFORMACJE W ZAKRESIE STOSOWANIA W WYLICZANIU WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH METODY WARTOŚCI ZAGROŻONEJ	24
9. INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA OPERACYJNEGO.....	24
10. INFORMACJE W ZAKRESIE EKSPozyCJI KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM	25
11. INFORMACJE W ZAKRESIE NARAŻENIA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ POZYCJI ZAKWALIFIKOWANYCH DO PORTFELA BANKOWEGO.....	26
12. INFORMACJE W ZAKRESIE OBLICZANIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH NA KWOTY EKSPozyCJI SEKURYTYZACYJNYCH WAŻONE RYZYKIEM.....	27
13. INFORMACJE DOTYCZĄCE STOSOWANYCH TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	27

WSTĘP

Niniejszy dokument został opracowany w celu realizacji Zasad polityki informacyjnej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w zakresie adekwatności kapitałowej¹ oraz spełnienia wymogów informacyjnych zawartych w Uchwale nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie *szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu*, jak również wypełnienia postanowień Dyrektywy 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie *podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe*.

Celem dokumentu jest przedstawienie osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynków finansowych, strategii oraz procesów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, informacji z zakresu struktury kapitału, narażenia na ryzyko i adekwatności kapitałowej, umożliwiających ocenę stabilności finansowej Banku celem podejmowania decyzji ekonomicznych oraz utrzymania dyscypliny rynkowej. Dokument niniejszy stanowi uzupełnienie informacji zawartej w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku i odnosi się do niej tam gdzie to właściwe.

Zgodnie z wymogami Uchwały nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie *szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu*, Bank ogłasza informacje w zakresie adekwatności kapitałowej na podstawie danych skonsolidowanych, według stanu na 31 grudnia 2008 roku.

W przypadku, gdy informacje wymagane Uchwałą Komisji Nadzoru Bankowego nr 6/2007 ujawniane są w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, niniejszy dokument zawiera odesłanie do numeru noty objaśniającej do sprawozdania, w której informacje te są zawarte.

Ileokroć w niniejszym dokumencie użyte zostały niżej wymienione pojęcia, należy przez nie rozumieć:

Uchwała w sprawie adekwatności kapitałowej - uchwała nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie *zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym zakresu i warunków stosowania metod statystycznych oraz zakresu informacji załączanych do wniosków o wydanie zgody na ich stosowanie, zasad i warunków uwzględniania umów przelewu wierzytelności, umów o subpartycypację, umów o kredytowy instrument pochodny oraz innych umów niż umowy przelewu wierzytelności i umowy o subpartycypację, na potrzeby wyznaczania wymogów kapitałowych, warunków, zakresu i sposobu korzystania z ocen, nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej oraz agencje*

---

¹ Zasady polityki informacyjnej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w zakresie adekwatności kapitałowej ustalone przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą dostępne są na stronie internetowej www.citihandlowy.pl w sekcji „Relacje inwestorskie”.

kredytów eksportowych, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczenia,

Uchwała w sprawie funduszy własnych banków - uchwała nr 2/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w *sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.*

CELE I ZASADY POLITYKI ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

System zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. (zwanej dalej Grupą) jest połączeniem silnego nadzoru korporacyjnego i właściwie określonych, niezależnych służb zarządzania ryzykiem w ramach każdej jednostki. System ten jest spójny w ramach Grupy, obejmującej Bank Handlowy w Warszawie S.A jako jednostkę dominującą wraz ze swoimi spółkami zależnymi (Dom Maklerski Banku Handlowego S.A., Handlowy Leasing S.A.), z wyłączeniem podmiotów specjalnego przeznaczenia (tzw. wehikułów inwestycyjnych), spółek w likwidacji bądź w upadłości, a także jednostek nie prowadzących bieżącej, statutowej działalności.

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem kredytowym (włącznie z ryzykiem kontrahenta i ryzykiem koncentracji), ryzykiem płynności, ryzykiem rynkowym oraz operacyjnym, jak również struktura i organizacja jednostek zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz rozwiązania zastosowane przez Grupę w zakresie pomiaru i raportowania tych ryzyk przedstawiono szczegółowo w nocie objaśniającej nr 44 „Zarządzanie ryzykiem” do Roczno skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku.

Bank nadzoruje oraz zarządza również ryzykiem braku zgodności, które rozumiane jest jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa z uwzględnieniem regulacji międzynarodowych lub przepisów prawa innego państwa mających wpływ na działalność Banku, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

Zasady dotyczące nadzorowania oraz procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku, określa „Polityka zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” zatwierdzona przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Zgodność postępowania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, regulacjami korporacyjnymi, standardami etycznymi oraz standardami dobrych praktyk jest integralnym elementem obowiązków służbowych każdego pracownika Banku.

Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, opracowanie polityki zgodności i zapewnienie jej przestrzegania oraz podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności.

Jednostką organizacyjną, która wspiera swoim działaniem Zarząd Banku, jednostki organizacyjne Banku oraz nadzoruje spółki zależne w celu zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, wewnętrznymi aktami normatywnymi, regulacjami i zasadami obowiązującymi w grupie kapitałowej Citigroup, jest Departament Monitoringu Zgodności.

Funkcja monitoringu zgodności (Compliance), którą realizuje Departament Monitoringu Zgodności jest niezależną funkcją obejmującą: identyfikowanie, ocenę, monitorowanie, testowanie, raportowanie i doradztwo w zakresie określenia ryzyka braku zgodności oraz

zapewnienia zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku, zasadami postępowania oraz standardami dobrych praktyk.

Departament Monitoringu Zgodności jako jednostka koordynująca i monitorująca w Banku proces zapewnienia zgodności dokonuje corocznego przeglądu i oceny procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w ramach realizacji Roczego Planu Zapewnienia Zgodności i przedkłada stosowne informacje Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

1. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych

1) nazwa banku

BANK HANDLOWY W WARSZAWIE S.A. („Bank”)

2) krótki opis jednostek, które:

a) są objęte konsolidacją pełną

Następujące jednostki objęte są konsolidacją pełną:

- Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.,
- Handlowy Leasing Sp. z o.o.,
- Handlowy Investments S.A.,
- PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji.

Poprzez spółkę Handlowy-Leasing Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie prowadzona jest obecnie działalność leasingowa Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.. Spółka utworzona została w wyniku połączenia Handlowy Leasing S.A. oraz Citileasing Sp. z o.o. w 2006 roku. Udział Banku w kapitale zakładowym spółki z uwzględnieniem udziałów pośrednich wynosi 100%.

Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. z siedzibą w Warszawie zajmuje się działalnością maklerską Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.. Bank jest 100% akcjonariuszem Spółki.

Handlowy - Investments S.A. z siedzibą w Luksemburgu należy do grupy celowych spółek inwestycyjnych, poprzez które Bank i jego Grupa Kapitałowa prowadzi operacje kapitałowe. Działalność Spółki finansowana jest przez Bank poprzez zwrotne dopłaty do kapitału, pożyczki podporządkowane, kredyty oraz z wypracowanych wyników finansowych spółek. W związku z zamiarem ograniczenia tej działalności przewiduje się, iż spółki inwestycyjne, w tym m.in. Handlowy - Investments S.A., będą podlegały sukcesywnemu zbywaniu lub likwidacji. Według stanu na 31 grudnia 2008 roku Handlowy Investments S.A. posiadał portfel obejmujący akcje i udziały: Handlowy Investment II S.a.r.l. i Pol-Mot Holding S.A.

PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w Warszawie to spółka ze 100% udziałem Banku, wchodząca w skład portfela do zbycia². Znajduje się na zaawansowanym etapie likwidacji.

---

² Zgodnie z informacjami zawartymi w pkt. 10 niniejszego rozdziału, zaangażowania kapitałowe Grupy Banku Handlowego w Warszawie S.A. podzielone są na portfele zaangażowań strategicznych i zaangażowań do zbycia.

b) są objęte konsolidacją proporcjonalną

W Grupie nie występują spółki objęte konsolidacją proporcjonalną.

c) pomniejszają fundusze własne Grupy

Następujące jednostki pomniejszają skonsolidowane fundusze własne:

- Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.
- Handlowy Investments II S.a.r.l
- Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A.

Handlowy Inwestycje Sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie oraz Handlowy Investments II S.a.r.l z siedzibą w Luksemburgu to spółki inwestycyjne (celowe), poprzez które Bank prowadzi operacje kapitałowe. Obecnie w portfelu Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. znajdują się udziały Handlowy Leasing Sp. z o.o. Działalność spółek finansowana jest poprzez zwrotne dopłaty do ich kapitału, pożyczki podporządkowane, kredyty oraz z wyników finansowych osiągniętych przez spółki. Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. należy obecnie do portfela spółek strategicznych.

Spółka Handlowy Investments II S.a.r.l z siedzibą w Luksemburgu wchodzi w skład portfela spółek na sprzedaż. Obecnie w portfelu Handlowy Investments II S.a.r.l. znajdują się udziały Handlowy Investments S.A. W związku z zamiarem ograniczenia działalności inwestycyjnej Handlowy Investments II S.a.r.l przewiduje się w najbliższym czasie zbycie lub likwidację tej Spółki.

Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A. z siedziba w Poznaniu („BRC”) - spółka zależna Banku Handlowego w Warszawie S.A. (100% udziału w kapitale), posiadająca licencję bankową, nie prowadząca czynnej działalności operacyjnej. W dniu 2 marca 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku Rozwoju Cukrownictwa S.A. podjęło uchwałę o rozwiązaniu Spółki i postawieniu jej w stan dobrowolnej likwidacji. Rozpoczęcie likwidacji BRC uzależnione jest od zatwierdzenia programu dobrowolnej likwidacji Spółki przez Komisję Nadzoru Finansowego.

d) nie są ani konsolidowane, ani nie pomniejszają funduszy własnych

W Grupie nie występują jednostki, które nie są konsolidowane i nie pomniejszają funduszy własnych.

3) informacje o istotnych, istniejących lub przewidywanych przeszkodach natury prawnej lub praktycznej, w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a jego podmiotami zależnymi

Wszelkie transakcje wewnątrz Grupy, w tym spłata wzajemnych zobowiązań oraz przekazanie funduszy, odbywają się z zachowaniem przepisów prawa obowiązujących spółki, w tym w szczególności z zachowaniem zasad Kodeksu spółek handlowych oraz postanowień statutu.

W Grupie nie występują obecnie oraz zgodnie z najlepszą wiedzą nie przewiduje się wystąpienia istotnych przeszkód natury prawnej lub praktycznej w szybkim przekazywaniu

funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi.

4) łączna kwota niedoborów kapitału we wszystkich podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją oraz imienna lista tych podmiotów, przy czym niedobór kapitału jest rozumiany jako różnica między faktycznymi funduszami własnymi i minimalnym wymogiem kapitałowym

W Banku Rozwoju Cukrownictwa, spółce zależnej Banku Handlowego w Warszawie S.A. nie objętej konsolidacją nie występuje niedobór kapitału.

2. Informacje dotyczące funduszy własnych

1) podstawowe informacje dotyczące głównych właściwości i warunków odnoszących się do wszystkich pozycji i składników funduszy własnych

Zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe, fundusze własne banku obejmują:

- fundusze podstawowe banku,
- fundusze uzupełniające banku w kwocie nieprzewyższającej funduszy podstawowych banku.

Fundusze podstawowe banku obejmują:

- a) fundusze zasadnicze banku, które w Banku Handlowym w Warszawie S.A. stanowią wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy, kapitał zapasowy i kapitały rezerwowe,
- b) pozycje dodatkowe funduszy podstawowych, które stanowią:
  - fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej,
  - niepodzielony zysk z lat ubiegłych oraz
- c) pozycje pomniejszające fundusze podstawowe, które stanowią:
  - wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej oraz
  - inne pomniejszenia funduszy podstawowych banku, określone przez Komisję Nadzoru Finansowego

Fundusze uzupełniające banku obejmują:

- a) inne pozycje określone przez Komisję Nadzoru Finansowego w celu bezpiecznego prowadzenia działalności bankowej i prawidłowego zarządzania ryzykiem - niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych lub kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży do wysokości 60% ich kwoty (przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym),
- b) pomniejszenia funduszy uzupełniających, określone przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Pomniejszenia funduszy podstawowych i uzupełniających, określone przez Komisję Nadzoru Finansowego w ww. Uchwale obejmują:

- w przypadku funduszy podstawowych – niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- w przypadku funduszy podstawowych i uzupełniających - zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów oraz w postaci innego zaangażowania kapitałowego w składniki zaliczane do funduszy własnych lub kapitałów

tych podmiotów, w tym dopłaty na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, według wartości bilansowej, w przypadku, gdy zaangażowanie to stanowi więcej niż 10% kapitału (funduszy własnych) tego podmiotu.

2) suma funduszy własnych oraz wartość poszczególnych składników i pomniejszeń funduszy podstawowych i uzupełniających określonych w art. 127 ustawy – Prawo bankowe i uchwały w sprawie funduszy własnych banków

Fundusze własne	w tys. zł
Fundusze podstawowe	3 675 517
- fundusze zasadnicze	4 791 443
kapitał zakładowy	522 638
kapitał zapasowy	3 029 703
kapitał rezerwowy łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	1 239 102
- fundusz ogólnego ryzyka	390 000
- pomniejszenia funduszy podstawowych	(1 505 926)
wartości niematerialne i prawne	(1 283 326)
niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	(160 593)
strata z lat ubiegłych, strata netto bieżącego okresu	(17 965)
zaangażowania kapitałowe w instytucje finansowe	(44 042)
Fundusze uzupełniające	-
- inne pozycje	12 426
niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	11 716
niezrealizowane zyski z instrumentów kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	710
- pomniejszenia funduszy uzupełniających	(12 426)
zaangażowania kapitałowe w instytucje finansowe	(12 426)
Fundusze własne razem	3 675 517

Informacje na temat poszczególnych składników kapitałów przedstawione są szczegółowo w nocy 33 „Kapitały” do Roczego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku.

3) kwota kapitału krótkoterminowego oraz składniki zaliczone do kapitału krótkoterminowego określone zgodnie z § 5 ust. 1 uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Grupa nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

4) pozycje wymienione w § 2 ust. 1 pkt 3 i 4 uchwały w sprawie funduszy własnych banków

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów, nie posiada również ekspozycji sekurytyzacyjnych.

5) dla banków, o których mowa w § 5 ust. 4 uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków – suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego

Grupa nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

3. Informacje z zakresu przestrzegania wymogów kapitałowych, o których mowa w art. 128 ustawy - Prawo bankowe

1) opis metody stosowanej przez bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności banku

Bank identyfikuje w swojej działalności i zarządza różnymi rodzajami ryzyk. Dla celów oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, Bank zidentyfikował następujące ryzyka istotne:

- ryzyko niewywiązania się dłużnika z zobowiązań (obejmujące ryzyko kredytowe i kontrahenta),
- ryzyko operacyjne (obejmujące ryzyko prawne, utraty wizerunku oraz ryzyko systemowe),
- ryzyko rynkowe w księdze handlowej,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej.

Wymogi kapitałowe na pokrycie tych ryzyk zostały oszacowane w oparciu o plan finansowy, przyjmując konserwatywne założenia i uwzględniając test warunków skrajnych.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego został oszacowany zgodnie z metodą standardową. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%. Wartość ekspozycji w przypadku aktywów jest równa wartości bilansowej, a w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych jest równa ekwiwalentowi bilansowemu ekspozycji. Do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, wagi ryzyka przypisuje się wobec wszystkich ekspozycji zgodnie z przepisami uchwał Komisji Nadzoru Finansowego

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta oblicza się jako 8% sumy kwot ekspozycji ważonych ryzykiem w portfelu handlowym. Dla celów kalkulacji ekspozycji ważonych ryzykiem, waga ryzyka jest przypisywana do wszystkich ekspozycji zgodnie z zapisami uchwał Komisji Nadzoru Finansowego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego został oszacowany według metody standardowej na podstawie średniej wartości przychodów i podzielonych według Regulacyjnych Linii Biznesowych.

Linia biznesowa	Współczynnik przeliczeniowy
Bankowość inwestycyjna	18%
Działalność dealerska	18%
Detaliczna działalność brokerska	12%
Bankowość komercyjna	15%
Bankowość detaliczna	12%
Płatności i rozliczenia	18%
Usługi pośrednictwa (agencyjne)	15%
Zarządzanie aktywami	12%

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego został oszacowany w oparciu o maksymalny próg ryzyka wyliczony na podstawie VaR (Wartość Narazona na Ryzyko), który jest główną zagregowaną miarą ryzyka portfeli handlowych. VaR jest miarą określającą potencjalny spadek wartości (stratę) portfela instrumentów finansowych w określonym czasie przy ustalonym poziomie ufności (prawdopodobieństwa). Oba te czynniki decydują o skali zmian cen rynkowych (lub innych parametrów cenowych) przyjętych do określenia wielkości zmian wartości portfela. Bank dla kalkulacji VaR przyjmuje jednodniowy okres utrzymywania pozycji oraz 99% poziom ufności. Ponieważ tak kalkulowany VaR określa ryzyko w normalnych warunkach działania, dla odzwierciedlenia ryzyka w skrajnych warunkach działania, został on przekształcony na bazie założeń statystycznych. W przypadku kapitału wewnętrznego zwiększono przedział ufności do 99.97% oraz wydłużono okres utrzymania pozycji z jednego dnia do roku.

Wymóg kapitałowy na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej oszacowany został w oparciu o potencjalny maksymalny spadek wartości portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w warunkach skrajnych. Dla celów kalkulacji potencjalnego spadku wartości portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w warunkach skrajnych stosowane są wskaźniki wrażliwości DV01 tego portfela oraz zakładany wzrost stóp procentowych o 200 punktów bazowych dla wszystkich walut, dla których ustalone zostały limity DV01, czyli PLN, USD i EUR.

2) w przypadku banku stosującego metodę standardową do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków podaje się kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 20 ust. 1 załącznika nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Klasa ekspozycji	Wymogi kapitałowe w tys. zł
Rządy i banki centralne	7 945
Samorządy terytorialne i władze lokalne	1 833
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	1 289
Banki wielostronnego rozwoju	-

Organizacje międzynarodowe	-
Instytucje - banki	197 987
Przedsiębiorstwa	1 074 379
Detaliczne	443 321
Zabezpieczenie na nieruchomościach	9 816
Przeterminowane	38 185
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	4 128
Obligacje zabezpieczone	-
Krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców	-
Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-
Pozostałe	82 771
Razem	1 861 654

3) w przypadku banku stosującego metodę wewnętrznych ratingów do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, podaje się kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 6 ust. 1 załącznika nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

4) kwota minimalnych wymogów kapitałowych, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 – 5 uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, łącznie oraz oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka

Wymóg kapitałowy z tytułu	Wartość wymogu w tys. zł
ryzyka kredytowego	1 589 432
ryzyka kredytowego kontrahenta	272 222
ryzyka rozliczenia – dostawy	11 534
ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych	110
ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	2 342
ryzyka walutowego	7 930
ryzyka operacyjnego	347 112
ryzyka ogólnego stóp procentowych	121 931
przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	82 835
przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	-
inne rodzaje ryzyka	-
Wymogi kapitałowe - razem	2 435 448

5) kwota minimalnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego określonego zgodnie z załącznikiem nr 14 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków - oddzielnie dla każdej z zastosowanych metod.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczony metodą standardową wynosi 347 112 479 zł.

4. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia

1) definicje należności przeterminowanych i z rozpoznaną utratą wartości - stosowane dla celów rachunkowości

Należności z rozpoznaną utratą wartości obejmują te ekspozycje, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości oraz wartość bieżąca oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych jest mniejsza od wartości bilansowej należności. Przesłanki utraty wartości należności opisane są w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w nocie objaśniającej nr 2 „Znaczące zasady rachunkowości”

Odpisów z tytułu utraty wartości należności z utratą wartości dokonuje się w zależności od podejścia do zarządzania ryzykiem kredytowym:

- dla należności indywidualnie istotnych - w kwocie różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywanych do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę, z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu,
- dla należności indywidualnie nieistotnych – odpis obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Dla celów rachunkowości Grupa przyjmuje, że należności przeterminowane obejmują wszystkie ekspozycje, dla których wystąpiło opóźnienie w spłacie kapitału bądź odsetek w stosunku do terminu określonego w umowie.

2) opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw

Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w nocie objaśniającej nr 2 „Znaczące zasady rachunkowości”.

3) łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy

Klasa ekspozycji	Ekspozycje netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw w tys. zł*	Średnia kwota ekspozycji po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw** w tys. zł
Rządy i banki centralne	14 425 107	10 059 317
Samorządy terytorialne i władze lokalne	278 317	274 426
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	42 205	27 317
Banki wielostronnego rozwoju	33	146
Organizacje międzynarodowe	0	0
Instytucje - banki	5 351 426	10 123 218
Przedsiębiorstwa	19 240 250	18 508 203
Detaliczne	9 552 733	9 107 961
Zabezpieczenie na nieruchomościach	196 701	175 847
Przeterminowane	395 473	295 643
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	37 913	27 296
Obligacje zabezpieczone	0	0
Krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców	0	0
Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0	0
Pozostałe	9 551 889	7 151 875
Razem	59 072 048	55 751 249

* W tym z tytułu zobowiązań pozabilansowych 13 434 862 tys. zł.

** Średnia arytmetyczna liczona na stanach kwartalnych w roku 2008.

4) struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski. Nie zidentyfikowano istotnego związku między lokalizacją placówek Grupy a poziomem ryzyka i rentowności ich działalności. W związku z tym zdecydowano o odstąpieniu od prezentacji struktury geograficznej ekspozycji.

5) struktura branżowa ekspozycji lub w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Strukturę ekspozycji bilansowej i udzielonych zobowiązań pozabilansowych w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji przedstawia poniższa tabela:

Typ Kontrahenta	Klasa ekspozycji	Wartość netto w tys. zł
Banki	Instytucje - banki	5 351 426
	Banki wielostronnego rozwoju	33
Osoby fizyczne	Detaliczne	9 427 998
	Zabezpieczenie na nieruchomościach	196 701
	Przeterminowane	81 351
Pozostałe aktywa	Pozostałe	9 551 889
Przedsiębiorstwa	Przedsiębiorstwa	19 240 250
	Przeterminowane	314 121
	Detaliczne	124 735
	Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	37 913
Sektor budżetowy	Rządy i banki centralne	14 425 107
	Samorządy terytorialne i władze lokalne	278 317
	Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	42 205
Razem		59 072 048

6) struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Poniższa tabela prezentuje należności bilansowe - kredytowe, zaprezentowane brutto, bez odsetek i prowizji.

Okresy zapadalności	Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji kredytowych w tys. zł
do 1 miesiąca	Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	4 590
	Rządy i banki centralne	3 021 054
	Przedsiębiorstwa	4 954 995
	Instytucje - banki	107 536
	Banki wielostronnego rozwoju	1
	Przeterminowane	196 695
	Detaliczne	1 646 696
	Zabezpieczenie na nieruchomościach	207
Razem do 1 miesiąca		9 931 774
1-3 miesiące	Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	200
	Przedsiębiorstwa	324 987
	Instytucje - banki	47 497
	Przeterminowane	11 161
	Detaliczne	7 404
Razem 1-3 miesiące		391 249
3-6 miesięcy	Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	1 260
	Przedsiębiorstwa	160 325
	Instytucje - banki	13 054
	Przeterminowane	30 154
	Detaliczne	28 935
Razem 3-6 miesięcy		233 728
6-12 miesięcy	Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	125
	Przedsiębiorstwa	873 441
	Instytucje - banki	370 225
	Przeterminowane	80 532
	Detaliczne	143 338
Razem 6-12 miesięcy		1 467 661
powyżej 12 miesięcy	Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	2 690
	Rządy i banki centralne	2 400
	Przedsiębiorstwa	2 905 541
	Instytucje - banki	653 684
	Przeterminowane	794 275
	Detaliczne	3 445 507
	Zabezpieczenie na nieruchomościach	196 206
	Samorządy terytorialne i władze lokalne	70 752
Razem powyżej 12 miesięcy		8 071 055
Razem		20 095 467

7) w rozbiciu na istotne branże lub typy kontrahentów kwoty:

- a) ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowanych – przedstawione oddzielnie,
 b) salda korekt wartości i rezerw według stanu na koniec i początek okresu.

Wartość brutto ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości w rozbiciu na typy kontrahentów według stanu na 31 grudnia 2008 r.

Typ kontrahenta	Wartość ekspozycji brutto w tys. zł
Przedsiębiorstwa	1 765 574
Osoby fizyczne	344 294
Razem	2 109 869

Ekspozycje bilansowe wraz z odsetkami

Wartość brutto ekspozycji przeterminowanych w rozbiciu na typy kontrahentów według stanu na 31 grudnia 2008 r.

Typ Kontrahenta	Wartość ekspozycji brutto w tys. zł
Przedsiębiorstwa	1 686 332
Osoby fizyczne	338 434
Razem	2 024 766

Ekspozycje bilansowe wraz z odsetkami - całkowita wysokość ekspozycji, dla których co najmniej jedna rata jest przeterminowana powyżej 90 dni.

Salda rezerw według stanu na 31 grudnia 2008 r. oraz 31 grudnia 2007 r.

Typ kontrahenta	Salda rezerw w tys. zł	
	2008-12-31	2007-12-31
Przedsiębiorstwa	1 186 683	1 169 150
Osoby fizyczne	314 934	273 056
Banki	1 469	34
Sektor budżetowy	55	24
Razem	1 503 141	1 442 264

Powyższa tabela prezentuje wysokość utraty wartości na należności bilansowe, bez odsetek.

8) kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowanych – przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne, obejmujące w miarę możliwości kwoty korekt wartości i rezerw związane z każdym obszarem geograficznym

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski. Nie zidentyfikowano istotnego związku między lokalizacją placówek Grupy a poziomem ryzyka i rentowności ich działalności. W związku z tym zdecydowano o odstąpieniu od prezentacji struktury geograficznej ekspozycji.

9) uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości znajduje się w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w nocie objaśniającej nr 23 „Utrata wartości kredytów, pożyczek i innych należności”.

5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta

Ryzyko kontrahenta powstaje w wyniku szeregu transakcji obrotu międzybankowego i transakcji na rynkach kapitałowych. Grupa definiuje ryzyko kontrahenta jako ryzyko przedrozliczeniowe i ryzyko rozliczeniowe.

Ryzyko przedrozliczeniowe to szacunkowa kwota transakcji, jaką kontrahent może być winien w czasie jej trwania. Kwota ryzyka przedrozliczeniowego jest określana przy wykorzystaniu kwoty nominału transakcji, mnożnika ryzyka kredytowego oraz skompensowanego kosztu zastąpienia.

Ryzyko rozliczeniowe powstaje, kiedy Bank jako strona transakcji wymienia papiery wartościowe lub płatności pieniężne z kontrahentem w dacie waluty i nie jest w stanie sprawdzić czy wpłynęła zapłata kontrahenta lub czy kontrahent zrealizował swoją stronę transakcji.

1) opis metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Bank zarządza ryzykiem przedrozliczeniowym i rozliczeniowym przez ustalanie odpowiednich limitów w ramach procesu kredytowego. Limity przedrozliczeniowe kontrahenta określają między innymi okresy trwania transakcji oraz dopuszczalne rodzaje transakcji (wymiana walut, transakcje terminowe, opcje, instrumenty pochodne na stopach procentowych). Uzależnione są od oceny zdolności kredytowej klienta, jego sytuacji finansowej oraz potrzeb produktowych.

Bank zarządza ryzykiem rozliczeniowym przez ustalanie odpowiednich limitów w ramach procesu zarządzania procesem kredytowym.

Informacje w zakresie metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego zawarte są pkt. 3 ppkt. 1 niniejszego rozdziału, „Opis metody stosowanej przez bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności banku”.

2) opis zasad polityki w zakresie zabezpieczeń kredytowych i tworzenia rezerw kredytowych oraz narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

Co do zasady, Bank nie wymaga zabezpieczenia w transakcjach, w których występuje ryzyko przedroczliczeniowe. Jednak w niektórych przypadkach Bank ogranicza to ryzyko wymagając od klienta depozytu zabezpieczającego (margining). W tego rodzaju kontraktach wysokość depozytu gotówkowego jest uzależniona od różnicy pomiędzy aktualną wyceną kontraktu a ustalonym limitem. Dodatkowo ryzyko ograniczane jest przez stosowanie standardowych umów ramowych (ISDA).

Dodatkowo ryzyko rozliczeniowe może być ograniczone poprzez wstrzymanie zapłaty kontrahentowi dopóki Bank nie potwierdzi, że na jego konto wpłynęła płatność lub kontrahent zrealizował swoją stronę transakcji.

3) dodatnia wartość godziwa brutto kontraktów, korzyści z saldowania, bieżącej ekspozycji kredytowej, ustanowionego zabezpieczenia oraz wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych, przy czym wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych stanowi ekspozycję z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych po uwzględnieniu korzyści z prawnie obowiązujących umów saldowania jak i umów dotyczących zabezpieczenia kredytowego

	w tys. zł
Dodatnia wycena brutto	6 608 273
Korzyści z saldowania (zmiana wartości ekwiwalentu bilansowego)	3 318 971
Wartość netto ekspozycji kredytowej (wartość ekwiwalentu bilansowego)	4 963 218
Bieżąca ekspozycja kredytowa	5 109 185

4) miary ustalania wartości ekspozycji zgodnie z przyjętą metodą, w zależności od dokonanego wyboru

W celu ustalania wartości ekspozycji Bank stosuje miary ustalone dla metody wyceny rynkowej zgodnie z Załącznikiem nr 16 do Uchwały nr 1/2007 w sprawie adekwatności kapitałowej banków.

5) wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych i rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów

Bank nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6) kredytowe transakcje pochodne (referencyjne) w podziale na transakcje zawarte w celach związanych z własnym portfelem kredytowym, w tym stanowiące nierzeczywistą ochronę kredytową oraz na transakcje zawarte na zlecenie klientów i transakcje spekulacyjne, z dalszym rozbiem na zabezpieczenie zakupione i sprzedane w ramach każdej grupy produktów

Bank nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

7) oszacowanie współczynnika α , jeśli bank uzyskał zgodę od władz nadzorczych na szacowanie α

Bank nie stosuje współczynnika α .

6. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem (dla każdej z klas ekspozycji)

1) nazwy zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych, z których ocen korzysta bank oraz przyczyny ewentualnych zmian w tym zakresie

Zapisy uchwały nr 1/2007 oraz wewnętrznych polityk kredytowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. regulują stosowanie przez Bank ratingów zewnętrznych oraz określają nazwy zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej, których ratingi mogą zostać wykorzystane. Obecnie Bank wykorzystuje informacje o ratingach wystawionych przez agencje Moody's, Standard and Poors oraz Fitch. Ratingi z tych trzech agencji służą kalkulacji i raportowaniu wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego według metody standardowej. Obecnie Bank nie wykorzystuje ocen agencji kredytów eksportowych.

2) klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych

Klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej emitowane przez wymienione wyżej agencje:

- 1) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych;
- 2) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych;
- 3) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej;
- 4) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju;
- 5) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji;
- 6) ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców;
- 7) ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców;

3) opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny emitenta i emisji na pozycje spoza portfela handlowego

Bank stosuje oceny kredytowe emisji i emitenta zgodnie z Uchwałą nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego. W konsekwencji dla ekspozycji, gdzie dany program emisji lub instrument, z którym jest związana ekspozycja, posiada ocenę kredytową, ocenę tą Bank wykorzystuje do określenia wagi ryzyka tej ekspozycji. W przeciwnym wypadku, jeżeli nie istnieje żadna ocena kredytowa dotycząca bezpośrednio określonej ekspozycji, istnieje natomiast ocena konkretnego programu emisji lub instrumentu, z którym ekspozycja nie jest związana, lub też istnieje ogólna ocena kredytowa tego emitenta, Bank stosuje jedną z tych ocen pod warunkiem, że wskazuje ona wyższą wagę niż ta, która odnosiłaby się do ekspozycji nieposiadających oceny kredytowej

lub wskazuje ona niższą wagę ryzyka, a rozpatrywana ekspozycja charakteryzuje się równym lub wyższym stopniem uprzywilejowania niż dany program emisji lub instrument lub odpowiednio niezabezpieczone ekspozycje uprzywilejowane tego emitenta.

4) przyporządkowanie ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej określonych w załączniku nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, przy czym nie ma obowiązku ogłaszania tej informacji, jeśli bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen, wskazany w załączniku nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków oraz w uchwale Komisji Nadzoru Bankowego wydanej na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe

Przyporządkowanie ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej:

Rodzaj Ratingu	Agencja Ratingowa	Rating	Stopień jakości kredytowej	Agencja Ratingowa	Rating	Stopień jakości kredytowej	Agencja Ratingowa	Rating	Stopień jakości kredytowej
Ratingi Długoterminowe	S&P(0002)	AAA	1	Fitch(0004)	AAA	1	Moody's(0001)	Aaa	1
	S&P	AA+	1	Fitch	AA+	1	Moody's	Aa1	1
	S&P	AA	1	Fitch	AA	1	Moody's	Aa2	1
	S&P	AA-	1	Fitch	AA-	1	Moody's	Aa3	1
	S&P	A+	2	Fitch	A+	2	Moody's	A1	2
	S&P	A	2	Fitch	A	2	Moody's	A2	2
	S&P	A-	2	Fitch	A-	2	Moody's	A3	2
	S&P	BBB+	3	Fitch	BBB+	3	Moody's	Baa1	3
	S&P	BBB	3	Fitch	BBB	3	Moody's	Baa2	3
	S&P	BBB-	3	Fitch	BBB-	3	Moody's	Baa3	3
	S&P	BB+	4	Fitch	BB+	4	Moody's	Ba1	4
	S&P	BB	4	Fitch	BB	4	Moody's	Ba2	4
	S&P	BB-	4	Fitch	BB-	4	Moody's	Ba3	4
	S&P	B+	5	Fitch	B+	5	Moody's	B1	5
	S&P	B	5	Fitch	B	5	Moody's	B2	5
	S&P	B-	5	Fitch	B-	5	Moody's	B3	5
	S&P	CCC+	6	Fitch	CCC+	6	Moody's	Caa1	6
	S&P	CCC	6	Fitch	CCC	6	Moody's	Caa2	6
	S&P	CCC-	6	Fitch	CCC-	6	Moody's	Caa3	6
	S&P	CC	6	Fitch	CC	6	Moody's	Ca	6
S&P	C	6	Fitch	C	6	Moody's	C	6	
S&P	D	6	Fitch	D	6				
				Fitch	RD	6			
Ratingi Krótkoterminowe	S&P	A-1+	1	Fitch	F1+	1			
	S&P	A-1	1	Fitch	F1	1	Moody's	P-1	1
	S&P	A-2	2	Fitch	F2	2			
	S&P	A-3	3	Fitch	F3	3	Moody's	P-2	2
	S&P	B	4	Fitch	B	4	Moody's	P-3	3
	S&P	B-1	4	Fitch	C	4	Moody's	NP	4
	S&P	B-2	4	Fitch	D	4			
	S&P	B-3	4	Fitch	RD	4			
	S&P	C	4						
	S&P	D	4						

5) wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego dla każdego stopnia wiarygodności kredytowej ustalonego dla metody standardowej oraz pozycji, które stanowią pomniejszenia funduszy własnych

Stopień wiarygodności kredytowej	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik ograniczania ryzyka kredytowego w tys. zł	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego w tys. zł
1	516 059	516 059
2	6 549 034	6 548 611
3	562 401	562 401
4	11 336	11 336
5	396	67
6	37 366	37 366
brak ratingu	51 395 455	51 277 375
Razem	59 072 048	58 953 216

Pomniejszenia funduszy własnych (w tys. zł)

Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe		1 283 326
	- z tytułu wartości niematerialnych wycenionych według wartości bilansowej	1 283 326
	w tym: wartość firmy	1 245 976
Zmniejszenia podstawowych i uzupełniających funduszy własnych		56 468
	- z tytułu zaangażowania kapitałowego w jednostkach finansowych	56 468
	w tym:	0
	Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne wyrażone w postaci posiadanych akcji lub udziałów w przypadku, gdy zaangażowanie to stanowi więcej niż 10% kapitału (funduszy własnych) tego podmiotu	52 565
	Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A.	40 046
	Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.	5 395
	Handlowy Investments II S.a.r.l.	7 124
	Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe i zagraniczne w postaci innego zaangażowania kapitałowego w składniki zaliczane do funduszy własnych lub kapitałów tych podmiotów, w tym dopłaty na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, według wartości bilansowej w przypadku, gdy zaangażowanie to stanowi więcej niż 10% kapitału (funduszy własnych) tego podmiotu	3 903
	Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. - Dotacje do spółek	3 903
Razem		1 339 794

7. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

8. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów kapitałowych metody wartości zagrożonej

Bank nie stosuje metody wartości zagrożonej w wyliczaniu wymogów kapitałowych.

9. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego

1) stosowane metody wyliczania wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego

Bank stosuje metodę standardową do wyliczania wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego.

2) w przypadku stosowania metod zaawansowanego pomiaru zgodnie z § 34-67 załącznika nr 14 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków – opis metodologii, włącznie z omówieniem odpowiednich wewnętrznych i zewnętrznych czynników uwzględnionych przy stosowanej metodzie. W przypadku częściowego zastosowania metody - omówienie i zakres stosowanych metod

Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru.

10. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

1) podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis wszelkich istotnych zmian tych praktyk

Zaangażowania kapitałowe Banku dzielą się na portfel zaangażowań strategicznych i portfel zaangażowań do zbycia. Inwestycje strategiczne obejmują podmioty prowadzące działalność w sektorze finansowym, dzięki którym Bank poszerza swoją ofertę produktową, a także zwiększa prestiż i wzmacnia pozycję konkurencyjną na rynku usług finansowych w Polsce. Portfel zaangażowań strategicznych obejmuje również spółki infrastrukturalne prowadzące działalność na rzecz sektora finansowego, których Bank nie kontroluje, ale które posiadają strategiczne znaczenie dla Banku ze względu na prowadzone przez nie operacje.

Spółki do zbycia to podmioty, w których zaangażowanie Banku nie ma charakteru strategicznego i obejmują one zarówno same spółki posiadane przez Bank bezpośrednio jak i pośrednio. Niektóre spółki do zbycia stanowią zaangażowania restrukturyzowane, które pochodzą z operacji polegających na konwersji wierzytelności na udziały kapitałowe.

Szczegółowe informacje na temat podziału portfela inwestycji kapitałowych Grupy ze względu na cel nabycia znajduje się w Sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2008 roku, w punkcie „Zaangażowania kapitałowe Banku”.

Opis stosowanych zasad rachunkowości oraz metod wyceny ekspozycji kapitałowych znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w nocie objaśniającej nr 2 „Znaczące zasady rachunkowości”.

2) wartość bilansowa, wartość godziwa i dla papierów wartościowych notowanych na giełdzie porównanie ceny rynkowej z wartością godziwą, jeśli te wielkości różnią się istotnie

Informacje na temat wartości bilansowej i wartości godziwej ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym znajdują się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w nocie objaśniającej nr 35 „Wartość godziwa”.

3) rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje

Wartość ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na papiery notowane na giełdzie i portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w notach objaśniających nr 20 „Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności” oraz nr 21 „Pozostałe inwestycje kapitałowe”.

4) zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie

Wartość zrealizowanych zysków lub strat ze sprzedaży i likwidacji ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym znajduje się w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w notce objaśniającej nr 9 „Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych”.

5) kwota ogółem niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do funduszy podstawowych lub uzupełniających

Wszystkie pozycje zaliczane do funduszy podstawowych i uzupełniających zgodnie z art. 127 ustawy – Prawo bankowe i uchwały w sprawie funduszy własnych banków przedstawiono szczegółowo w pkt. 2 ppkt. 2 niniejszego dokumentu.

11. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

1) charakter ryzyka stopy procentowej, podstawowe założenia (w tym założenia dotyczące przyszłych wcześniejszych spłat kredytów oraz zachowania depozytów o nieustalonym terminie wymagalności) oraz częstotliwość pomiaru ryzyka stopy procentowej

2) zmiana wyniku finansowego, zdyskontowanej wartości ekonomicznej lub innych miar stosowanych do oceny skutków szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych obliczonych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez bank, w podziale na poszczególne waluty

Informacje na temat ryzyka stopy procentowej portfela bankowego zostały omówione szczegółowo w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w notce 44 „Zarządzanie ryzykiem”.

12. Informacje w zakresie obliczania wymogów kapitałowych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

Grupa nie posiada ekspozycji sekurytyzacyjnych.

13. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego

1) politykę i procedury dotyczące saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych, wraz ze wskazaniem, w jakim stopniu bank je stosuje

Na potrzeby wyliczenia ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych Bank dokonuje saldowania ekspozycji (nettingu) pozabilansowych transakcji pochodnych zawartych z Citibank N.A. (London Branch) w ramach głównych grup produktowych. Transakcje te są objęte umową ramową ISDA Master Agreement zawartą pomiędzy Bankiem Handlowym w Warszawie S.A. a Citibank N.A..

Podstawą stosowania kompensowania było spełnienie warunków formalno-prawnych wymienionych w par. 75 Załącznika 16 do Uchwały 1/2007 z dnia 13 marca 2007 r. , które muszą być spełnione aby kompensowanie umowne uznać za ograniczające ryzyko.

W szczególności Bank wdrożył proces monitorowania przepisów w zakresie kompensacji, który ma na celu zapewnienie prawidłowego nadzorowania zmian w zakresie obowiązujących przepisów prawa regulujących zagadnienie kompensowania umownego, zgodnie z wymogami określonymi ww. załączniku.

2) politykę i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami oraz głównych rodzajów zabezpieczeń kredytowych przyjmowanych przez bank

Informacje na temat polityki w zakresie zarządzania i wyceny zabezpieczeń zostały omówione szczegółowo w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, w nocie 44 „Zarządzanie ryzykiem”.

3) główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytowa

Grupa nie stosuje gwarancji jako technik ograniczania ryzyka kredytowego dla celów wyliczenia adekwatności kapitałowej, nie ma również w swoim portfelu kredytowych instrumentów pochodnych.

4) informację o koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w zakresie zastosowanych instrumentów ograniczania ryzyka

Grupa nie stosuje gwarancji jako technik ograniczania ryzyka kredytowego dla celów wyliczenia adekwatności kapitałowej, nie ma również w swoim portfelu kredytowych instrumentów pochodnych.

5) w przypadku banku wyliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków lub metody wewnętrznych ratingów zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków, ale nie stosującego własnych szacunków straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz współczynników konwersji do poszczególnych klas ekspozycji - oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowitą wartość ekspozycji (po zastosowaniu, w miarę stosowności, saldowania ekspozycji bilansowych lub pozabilansowych) zabezpieczoną przez uznane zabezpieczenia finansowe lub inne uznane zabezpieczenia, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Całkowita wartość ekspozycji zabezpieczona przez uznane zabezpieczenia finansowe lub inne uznane zabezpieczenia, według klas ekspozycji, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Klasa ekspozycji	Zabezpieczenia gotówkowe w tys. zł
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	1 021
Rządy i banki centralne	425
Przedsiębiorstwa	103 450
Przeterminowane	13 937
Razem	118 832

6) w przypadku banku wyliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej lub metody IRB - oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowitą wartość ekspozycji (po zastosowaniu saldowania, jeżeli występuje - ekspozycji bilansowych i pozabilansowych) zabezpieczoną gwarancją lub kredytowymi instrumentami pochodnymi; dla ekspozycji kapitałowych wymóg ten stosuje się do każdej z metod określonych w § 45-59 załącznika nr 5 do uchwały w sprawie adekwatności kapitałowej banków

Grupa nie stosuje gwarancji jako technik ograniczania ryzyka kredytowego dla celów wyliczenia adekwatności kapitałowej, nie ma również w swoim portfelu kredytowych instrumentów pochodnych.

podpisy Członków Zarządu

12.05.2009 roku ..... Data	Sławomir Sikora ..... Imię i nazwisko	Prezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
12.05.2009 roku ..... Data	Michał H. Mrożek ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
12.05.2009 roku ..... Data	Peter Rossiter ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
12.05.2009 roku ..... Data	Sonia Wędrychowicz- Horbatowska ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
12.05.2009 roku ..... Data	Witold Zieliński ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis